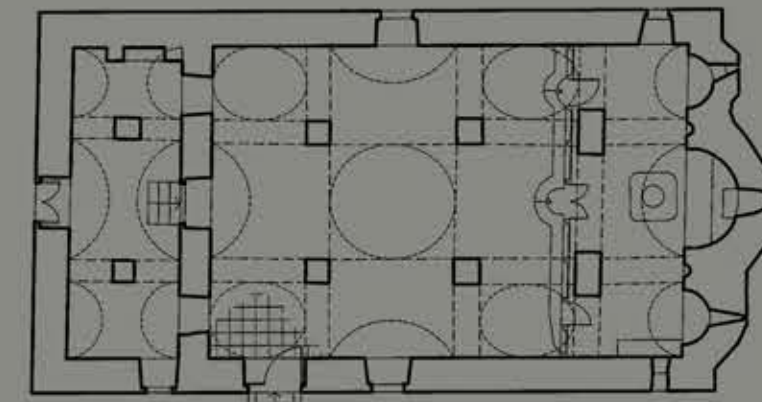

Άποψη του ναού μετά τις αναστηλωτικές εργασίες. Κάτοψη του μνημείου.
View of the church after the restoration works. Ground plan.

Συντελεστές του έργου

Διεύθυνση έργου – εποπτεία – συντονισμός:
Δημήτριος Αθανασούλης (Δρ. Αρχαιολόγος)
Διευθυντής 25ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
Ευαγγελία Μηλιση-Κεχαγιά (Δρ. Αρχαιολόγος)
Διευθύντρια Εφορείας Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας
Ομάδα επίβλεψης 25ης ΕΒΑ:
Μαρία Αγγελή (Αρχαιολόγος)
Νικόλαος Σιδιρόπουλος (Πολιτικός μηχανικός)
Αγγελική Γεωργακή (Αρχιτέκτων μηχανικός)
Ομάδα επίβλεψης ΕΦΑ Μεσσηνίας:
Μιχάλης Κάππας (Δρ. Αρχαιολόγος)
Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος (Πολιτικός μηχανικός)

Προσωπικό έργου:
Χρήστος Μηλιώτης (Αρχαιολόγος)
Μαρία Λουΐζα Αστεριόδη (Συντηρήτρια έργων τέχνης & αρχαιοτήτων)
Ηλίας Βαλτεσινώτης (ειδικευμένος εργάτης)
Κατέλτα Γιαννοπούλου (αντιδικαστική εργάτρια)

Υπόλογοι:
Ευγενία Δάσχαρη (25η ΕΒΑ)
Μιχαήλ Πρεβεζάνος (25η ΕΒΑ)
Κωνσταντίνα Γερολύμου (ΕΦΑ Μεσσηνίας)

Διοικητική – Διαχειριστική υποστήριξη:
Αγγελική Γεωργακοπούλου (ΕΦΑ Μεσσηνίας)
Δήμητρα Νηφάκου (ΕΦΑ Μεσσηνίας)
Μαρία Σοφού (25η ΕΒΑ)
Αλεξάνδρα Μάρκου (ΕΦΑ Μεσσηνίας)

Κείμενο - επιμέλεια φυλλαδίου:
Δημήτριος Αθανασούλης (Δρ. Αρχαιολόγος)
Ευαγγελία Μηλιση-Κεχαγιά (Δρ. Αρχαιολόγος)
Μιχάλης Κάππας (Δρ. Αρχαιολόγος)

Μετάφραση κειμένου:
Κωνσταντίνα Γερολύμου

Φωτογραφίες – σχέδια:
Αρχείο 25ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
Αρχείο Εφορείας Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας

Καλλιτεχνική επιμέλεια- γραφιστική επεξεργασία:
Σίσσυ Αγγελιοπούλου (ΕΦΑ Μεσσηνίας)
Αθίνα Ιακωβίδου

Παραγωγή:
Horizon Co. Publications

Contributors to the project

Project direction – supervision – coordination:
Demetrios Athanasoulis (Dr. Archaeologist)
Director of the 25th Ephorate of Byzantine Antiquities
Evangelia Milisi - Kehaya (Dr. Archaeologist)
Director of the Ephorate of Antiquities of Messinia

Supervisory team of the 25th EBA:
Maria Agreli (Archaeologist)
Nikolaos Sidiroopoulos (Civil engineer)
Angeliki Georgaki (Architect engineer)

Supervisory team of the Ephorate of Antiquities of Messinia:
Michalis Kappas (Dr. Archaeologist)
Konstantinos Eliopoulos (Civil engineer)

Technical personnel:
Christos Milionis (Archaeologist)
Maria Louisa Asteriadi (Conservator of works of art and antiquities)
Ilias Valtesiniotis (craftsman)
Katerina Giannopoulou (worker)
Olimpia Papadopoulou (worker)

Public account:
Evgenia Dasthori (25th EBA)
Michail Prevezanos (25th EBA)
Konstantina Gerolymou (Ephorate of Antiquities of Messinia)

Administrative – Management Support:
Angeliki Georgakopoulou (Ephorate of Antiquities of Messinia)
Dimitra Nifakou (Ephorate of Antiquities of Messinia)
Maria Sofou (25th EBA)
Alexandra Markou (Ephorate of Antiquities of Messinia)

Text – design of booklet:
Demetrios Athanasoulis (Dr. Archaeologist)
Evangelia Milisi - Kehaya (Dr. Archaeologist)
Michalis Kappas (Dr. Archaeologist)

English translation:
Konstantina Gerolymou

Photographs – drawings:
Archive of 25th Ephorate of Byzantine Antiquities
Archive of Ephorate of Antiquities of Messinia

Art editor:
Sissi Angelioπούλου (Architect engineer)
Athina Iakovidou

Production:
Horizon Co. Publications

Βόρεια όψη του ναού πριν τις αναστηλωτικές εργασίες.
North facade of the church before the restoration works.

The church of Haghios Nikolaos is located on the northwest outskirts of Karytaina. It is a cross-in-square complex four columned church, with a modern narthex attached at the west. Three three-sided apses protrude at its eastern part. The arms of the cross are covered by semicircular barrel vaults, while the rectangular corner bays are covered by small domes. Due to this feature the monument is ascribed to the rare architectural variant of the five-domed churches. A wooden 19th c. templon screen separates the sanctuary from the nave. Its structural and morphological features indicate that the building was erected in the early 18th c. The church of Haghios Nikolaos is one of the most important post-Byzantine monuments of the region and related to the prosperity of the town during the 17th and 18th centuries.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Co-financed by Greece and the European Union

Ο ναός του Αγίου Νικολάου στην Καρύταινα The church of Haghios Nikolaos at Karytaina

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ - ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ - ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2015
HELLENIC MINISTRY OF CULTURE EDUCATION AND RELIGIOUS AFFAIRS - EPHORATE OF ANTIQUITIES OF MESSINIA - KALAMATA 2015

Ο ναός του Αγίου Νικολάου βρίσκεται στις βορειοδυτικές παρυφές της Καρύταινας. Πρόκειται για σύνθετο τετρακίονο σταυροειδή εγγεγραμμένο ναό με τρούλο, στα δυτικά του οποίου διαμορφώνεται τριμερής νάρθηκας. Στα ανατολικά του κυρίως ναού προβάλλουν τρεις αψίδες ιερού βήματος, εξωτερικά τρίπλευρες. Η στέγαση των σκελών του σταυρού πραγματοποιείται με ημικυλινδρικές καμάρες, ενώ τα γωνιακά διαμερίσματα καλύπτονται με μικρούς τρούλους, ιδιαιτερία που εντάσσει το μνημείο στην σπάνια παραλλαγή των λεγόμενων πεντάτρουλων ναών. Ο διαχωρισμός του ιερού βήματος από τον κυρίως ναό πραγματοποιείται με ξύλινο τέμπλο του 19 ου αιώνα. Η ανέγερση του ναού τοποθετείται βάσει μορφολογικών και κατασκευαστικών κριτηρίων στις αρχές του 18ου αιώνα. Συνιστά ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της μεταβυζαντινής εποχής στην ευρύτερη περιοχή, ενδεικτικό της ακμής που γνώρισε η Καρύταινα κατά τον 17ο και 18ο αιώνα.

Εσωτερικά ο ναός είναι κατάγραφος με τοιχογραφίες που έχουν χρονολογηθεί μεταξύ δεύτερης και τρίτης δεκαετίας του 18ου αιώνα και αποδίδονται στο γνωστό εργαστήριο των Πεδιωτών ζωγράφων, Μιχαήλ και Πέτρου.

Στο εικονογραφικό πρόγραμμα αναπτύσσονται τα καθιερωμένα θέματα, με τον Παντοκράτορα στον τρούλο και την ένθρονη Βρεφοκρατούσα στο τεταρτοσφαίριο της κεντρικής κόγχης. Σκηνές του χριστολογικού κύκλου αναπτύσσονται στη θολοδομία του ναού, ενώ αξίζει να σημειωθεί η απεικόνιση της παράστασης των Αίνων με τον ζωδιακό κύκλο στην καμάρα του βόρειου σταυρικού σκέλους. Τα ανώτερα τμήματα των κτιστών πεσσών που φέρουν τη θολοδομία και τον τρούλο κοσμούνται με μικρογραφικές παραστάσεις μαρτυριών.

Ο ναός παρουσίαζε ποικίλα προβλήματα, για την αντιμετώπιση των οποίων εκπονήθηκε ειδική μελέτη από το επιστημονικό προσωπικό της 25ης ΕΒΑ. Το έργο «Αποκατάσταση Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου στην Καρύταινα Νομού Αρκαδίας» εντάχθηκε από την ίδια Εφορεία στον άξονα προτεραιότητας «08 – Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής Πελοποννήσου» του Ε.Π. «Δυτικής Ελλάδος – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων 2007-2013», με προϋπολογισμό 300.000,00€ και υλοποιήθηκε με αυτεπιστασία. Από τον Νοέμβριο του 2014 και έως το πέρας του έργου τον Μάιο του 2015 οι εργασίες πραγματοποιήθηκαν από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας. Στόχος της επέμβασης ήταν η δομική, η αρχιτεκτονική και μορφολογική αποκατάσταση του κτηρίου. Στις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν περιλαμβάνονταν:

- η στερέωση των τοίχων και της θολοδομίας
- η αρμολόγηση των τοίχων
- η τοποθέτηση ελκυστήρων
- η εφαρμογή ενεμάτων
- η κατασκευή νέων κουφωμάτων και
- η πλήρης ανακατασκευή της στέγης με κοίλα κεραμίδια βυζαντινού τύπου.

Εκτελέστηκαν επιπλέον εκτεταμένες εργασίες στον περιβάλλοντα χώρο του μνημείου προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλύτερη δυνατή ανάδειξη του και ανακατασκευάστηκε το μεγαλύτερο τμήμα του αναλημματικού τοίχου στα δυτικά του ναού.

The interior of the church is entirely covered with paintings dated to the period between the second and the third decade of the 18th century. The wall paintings are attributed to the famous painters' workshop of Michael and Peter Pediotes.

The iconographic programme does not deviate from the post-Byzantine standards: the bust of Christ Pantocrator is represented at the dome; the Virgin enthroned with the Christ child is depicted in the conch of the central apse, while scenes from the life cycle of Christ are represented on the vaults. The depiction of Ainoi with the zodiac cycle decorates the vault of the north arm of the cross and deserves special attention. The upper parts of the piers supporting the dome and the vaults are decorated with miniature Martyrdoms' scenes.

The church suffered serious problems, which demanded urgent action. The scientific staff of the 25th Ephorate of Byzantine Antiquities conducted a specialised study to treat the problems.

The project "Restoration of the Church of Hagios Nikolaos in Karytaina, Prefecture of Arcadia" was included in the Priority Axis "08 - Sustainable Development and Quality of Life of the Peloponnese" of the Regional Operational Programme "Western Greece - Peloponnese - Ionian Islands 2007-2013" with a budget of 300.000,00€. The project was implemented under auspices of the Ephorate of Antiquities of Messenia during the period between November 2014 and May 2015. The main goal of the project was the structural, architectural and morphological restoration of the building, and included the following tasks:

- Consolidation of the walls and the vaults.
- Painting, joint-filling and grouting.
- Installation of buttresses.
- Installation of new wooden door frames.
- Retiling of the roof with Byzantine type tiles.

Landscaping works were also carried out and included the rebuilding of a retaining wall on the west side of the church, in order to enhance the monument.

Άποψη του μνημείου κατά τη διάρκεια και μετά την ολοκλήρωση των εργασιών αποκατάστασης
The church during and after the restoration works.

